

TAKE

Armoedebestrijding door het verbeteren van de opname van sociale maatregelen door huishoudens en bedrijven

DUUR
 15/12/2015 - 15/03/2020

BUDGET
 1 115 678 €

PROJECT BESCHRIJVING

Vele sociale voordelen zijn gericht op lage inkomensgezinnen of andere kwetsbare sociale groepen. Denk aan het leefloon of de verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidskosten. Hoewel deze maatregelen de levensstandaard van deze gezinnen sterk kunnen verbeteren, worden ze veelal gekenmerkt door een zekere graad van **non-take up (NTU)**, dus rechthebbenden die hun voordelen niet opnemen.

Het TAKE-project onderzoekt de NTU van een brede waaier aan Belgische overheidsvoorzieningen. Dit onderzoeksproject wil empirisch bewijs aanleveren aangaande drie dimensies van NTU: hoe groot is het probleem van NTU?; welke factoren liggen aan de grondslag ervan?; en hoe kunnen we het beleid aanpassen om NTU tegen te gaan? Daarnaast zullen we de gevolgen van NTU in termen van publieke uitgaven, armoede en sociale ongelijkheid in kaart brengen; en we gaan op zoek naar voorbeeldpraktijken inzake het monitoren en opvolgen van NTU door overheidsadministraties.

Het TAKE-project hanteert daarbij een brede invalshoek.

Ten eerste gaat het TAKE-project uit van **een verklarend model op 3 niveaus** (een zgn. multi-level model). Er worden determinanten onderzocht op het niveau van de gerechtigde (bv. leeftijd, opleidingsniveau, kinderaantal), op het niveau van de regelgeving (bv. het ontwerp van de inkomensstoets) en op het niveau van de implementatie of administratie (bv. de tijd die nodig is voor de aanvraagprocedure). Centraal staat de impact van de regelgeving en de administratie op de informatie-, transactiekosten en psychologische kosten die een gerechtigde ondervindt.

Bovendien wordt **een breed spectrum van overheidsvoorzieningen** onderzocht. Centraal in het TAKE project staan gezinnen met een laag inkomen. We onderzoeken de NTU van diverse publieke voorzieningen en diensten die tot doel hebben de levensstandaard van deze gezinnen te verbeteren: bijstandsuitkeringen (het leefloon en de inkomensgarantie voor ouderen), kostencompenserende maatregelen (bv. de verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidskosten, de sociale tarieven voor gas en elektriciteit), sociale dienstverlening (bv. schuldbemiddeling of arbeidsmarktbegeleiding), en loonsubsidies voor werkgevers van laaggeschoolde arbeidskrachten.

Op methodologisch vlak zal het TAKE project gebruik maken van verschillende databronnen en innovatieve onderzoeksmethoden.

Ten eerste zal **een specifieke bevraging** georganiseerd worden bij een steekproef van lage inkomensgezinnen in België. Deze bevraging heeft tot doel de omvang, kenmerken, oorzaken én gevolgen van NTU van overheidsvoorzieningen in kaart te brengen. De steekproef zal getrokken worden op basis van administratieve gegevens van de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid.

Ten tweede, om de omvang NTU te meten is een **microsimulatiemodel** nodig dat op basis van de steekproefgegevens nagaat wie recht heeft op welke voorzieningen. Daartoe zal het **bestaande statische simulatiemodel MEFISTO uitgebreid en verfijnd worden**. MEFISTO werd ontwikkeld in het kader van het IWT-SBO project 'FLEMOSI: a tool for ex ante evaluation of socio-economic policies in Flanders' (2010-2013) (<http://www.flemosi.be/easycms/MEFISTO>). De aangepaste versie van MEFISTO zal ons toelaten om NTU te identificeren en kwantificeren, en de kenmerken, determinanten en gevolgen van NTU in kaart te brengen. Vervolgens zal MEFISTO ingezet worden om de impact van beleidswijzigingen op NTU na te gaan (bv. veranderingen in de toegankelijkheidsvoorwaarden).

TAKE

Ten derde, in het kader van het TAKE project zal een **experiment opgezet worden om het effect van diverse impulsen en aanmoedelingen op NTU te meten, met name van de verhoogde tegemoetkoming in de ziektekostenverzekering (VT)**. Tussen 2015 en 2017 organiseren de ziekenfondsen een grootschalige campagne om de opname van de VT bij personen zonder automatische toekenning te verhogen. Daartoe hebben ze van de federale belastingadministratie data ontvangen over de gezinnen die volgens de fiscale gegevens een inkomen hebben beneden de inkomensgrens voor de VT. Deze gezinnen zullen tussen augustus 2015 en december 2017 door de ziekenfondsen uitgenodigd worden voor een bestaansmiddelenonderzoek. Ziekenfondsen beslissen hierbij autonoom over de wijze van contactname (per brief, e-mail, telefoon of huisbezoek). De betrokken gezinnen zullen dus op zeer verschillende wijzen gestimuleerd worden om hun recht op VT effectief op te nemen. Voor het TAKE-onderzoek biedt dit een unieke gelegenheid om het effect van de verschillende impulsen op het gebruik van VT te onderzoeken.

Ten vierde, in het kader van het TAKE-project wordt een **databestand ontwikkeld met een gedetailleerde beschrijving van de toegankelijkheidsvoorwaarden** van de onderzochte maatregelen en de wijze waarop ze worden geïmplementeerd (werktitel: TAKE-ISSOC). Het doel is te komen tot een gebruiksvriendelijk bestand waarin externe gebruikers gemakkelijk en op gestructureerde wijze informatie kunnen opzoeken. TAKE-ISSOC zal bovendien informatie verzamelen over de maatregelen die overheidsinstanties reeds genomen hebben om NTU te bestrijden en op te volgen alsook over het succes van deze maatregelen, niet alleen in België maar ook in Zweden en het Verenigd Koninkrijk. De laatste twee landen worden over het algemeen beschouwd als voorlopers in het gebruik van administratieve data en het actief opvolgen en verminderen van NTU. Dit luik van TAKE-ISSOC moet inzicht geven in excellente beleidspraktijken inzake NTU zowel in België en als daar buiten.

Ten vijfde, TAKE zal **bestaande administratieve data** gebruiken om de NTU van **loonsubsidies voor werkgevers te onderzoeken gedurende de periode 2004-2013. Het gaat ondermeer over de loonsubsidies** gericht op de tewerkstelling van laagopgeleide personen en andere kwetsbare groepen. Dit onderzoeksluik zal gebaseerd zijn op longitudinale administratieve gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA).

Ten zesde, de **bestaande tweejaarlijkse enquête naar de administratieve lasten** bij ondernemingen en zelfstandigen zal ingezet worden om de oorzaken van de NTU van loonsubsidies door werkgevers beter te begrijpen. In het kader van het TAKE-project zal een specifiek luik met vragen over het gebruik van loonsubsidies opgenomen worden zodat waardevolle informatie verzameld kan worden over de redenen van NTU.

Samengevat kunnen we stellen dat het TAKE-project substantieel tracht bij te dragen tot (1) de theoretische grondvesten van het onderzoek naar NTU; (2) de beschikbare onderzoeksinfrastructuur om in België NTU te onderzoeken; (3) de empirische inzichten in de kenmerken, omvang en gevolgen van NTU, alsook in de geschikte maatregelen; (4) de gepaste wijze om NTU op te volgen en kennis tussen de relevante actoren uit te wisselen. TAKE hoopt zo niet alleen bij te dragen tot de internationale wetenschappelijke literatuur over NTU, maar ook tot een beter geïnformeerd publiek debat en overheidsbeleid inzake NTU en zodoende tot een betere toegankelijkheid van de herverdelingspolitiek.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Natascha Van Mechelen

Universiteit Antwerpen (UAntwerpen)
Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck
natascha.vanmechelen@uantwerpen.be

Tim Goedemé

Universiteit Antwerpen (UAntwerpen)
Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck
tim.goedeme@uantwerpen.be

Gerlinde Verbist

Universiteit Antwerpen (UAntwerpen)
Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck
gerlinde.verbist@uantwerpen.be

Partners

Laurent Nisen

Université de Liège (ULg)
Panel Démographie Famiale
L.Nisen@ulg.ac.be

Maritza Lopez Novella

Federaal Planbureau
mIn@plan.be

Michiel Van Der Heyden

FOD Sociale Zekerheid
michiel.vanderheyden@minsoc.fed.be

LINKS

<https://takeproject.wordpress.com>
<https://takeprojectnl.wordpress.com>
<https://takeprojet.wordpress.com>